

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

33. An, si quis, v. g. accipit stipendium pro vna Missa sufficiens ex iustitia ad mortale, si Missam non dicar, teneatur illud restituere? Et an Sacerdos, qui liberaliter promittit alicui vnum Sacrum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

dictæ Ref. & in Ref. 26. prope finem vers. Deinde, sed lege eas per totas.

Missam celebrare debebat, utpote, quia amicus, vel coniunctus. Si in primo casu, puto non satisfacere, secus autem in secundo.

RESOL. XXXI.

An Sacerdos, qui per alterum Sacerdotem Missam celebrare facit, possit retinere excessum consueti stipendij, si sponte condonetur?

Et asseritur Episcopum non posse ordinare, quod Sacerdotes non dicant Missas pro minori stipendio à lege taxatum. Ex part. 2. tract. 14. Ref. 13.

Sup. hoc supra in Refol. 27. §. Verum quid.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè, dummodo excessus stipendij alteri Sacerdoti manifestetur, & illud plus scienter ab illo, & gratis relaxetur, & ita nemini dubium est, ut notat Ioan. de la Cruz in direct. conscient. part. 2. de sacrificio Missæ, q. 2. dub. 8. concl. 1. & Homobon. de exam. Eccl. part. 1. tract. 4. cap. 14. q. 191. Sacerdotem posse sibi retinere pecuniam, quam pro sacro faciendo accepit, si illud gratis ab alio fieri procuret.

2. Et Villalobos in summ. p. 1. tract. 3. diff. 15. n. 4. asserit, Episcopum non posse ordinare, quod Sacerdotes non dicant Missas pro minori stipendio à lege taxato, nam vnusquisque potest liberè condonare quicquid vult; & ita in decisione huius dubij (licet immeritò his diebus aliqui contradixerint) mecum consentiunt multi viri docti Societatis Iesu, & is nostræ Religionis, de hac re à me consulti, quibus adde Illustriss. de la Riba Vicarium Generalem, etiam de hac re à me consultum.

RESOL. XXXII.

An quis possit diminuerè Missas in compensatione damni dati non obstantibus Decretis Urbani VIII.

Et pro praxi huius questionis fingitur curiosus casus in textu huius Resolutionis. Ex p. 10. tract. 16. & Miscell. 6. Ref. 66.

§. 1. **I**ngamus, quod aliquis secularis commendasset alicui Monasterio, v. g. centum Missas, eaque celebratæ essent, nihilominus pro recuperando stipendio ipsarum, aliquas expensas fecerit Monasterium, eo quod qui ipsas commendauerat, nolebat illud soluere, si postea idem secularis alias Missas eidem Monasterio commendasset, posset Monasterium compensare damnum sibi allatum, diminuendo in his centum Missis id quod consumperat in stipendio aliarum recuperando. Ratio est, quia sicut Sacerdos accepto stipendio tenetur ratione iustitiæ Missas celebrare, ita etiam commendans Missas tenetur ratione iustitiæ in vtroque foro stipendium tribuere. Cum autem in obligationibus iustitiæ, detur compensatio, ita & in præsentis. Ita docet Lezana in sum. quest. reg. tom. 4. verb. Missa, n. 34. cui adde Pellizar. in Man. reg. tom. 2. tr. 6. c. 3. n. ... & ante illos Peyrinus in Privileg. Minim. tom. 3. c. 1. n. 37. Nec obstat huic responsioni decretum Sacræ Congregationis præcipiens, ut absolute celebrentur tot Missæ, quot ad rationem attributæ elemosynæ præscriptæ fuerint; si quidem Sacra Congregatio loquitur de Missis debitis, ex stipendio; cum tamen in præsentis casu Missæ, quæ modo dicto omituntur ad faciendam iustam compensationem, non possint dici debite ex stipendio, quantumuis solum fuerit stipendium ipsi respectiue correspondens, quippe quod, dato iure compensationis, fictione, ut ita dicam, iuris, non censetur solum pro

Missis, sed in compensationem damni alias iniuste illati, & consequenter, quoad inducendam obligationem, celebrandi dictas Missas, perinde se habet, ac si re vera non fuisset solum.

2. Sed hæc opinio nunquam mihi placuit, & potius inueni, non placuisse docto P. Tambur. de Sacram. Missæ lib. 3. c. 1. §. 3. n. 103. Nam, ait ipse, fac Missas celebrandas esse pro anima purgatæ, vel pro impetranda sanitate alicuius, nõ erit æquum, ut hi patientur damnum in re tam graui ob delictum debitoris illius, cuius si anima, & infirmus ad eundem debitorem pertineant. In illo igitur solum casu prædictam compensationem admittentem, quo constaret, totum damnum esse solius debitoris, & nullo modo retij-

RESOL. XXXIII.

An, si quis, v. g. accipit stipendium pro vna Missa, sciens ex iniustitia ad mortale, si Missam non dicat, teneatur illud restituere?

Et an Sacerdos, qui liberaliter promittit alicui onus Sacrum animo obligandi, si promissum non implet, peccet mortaliter?

Et docetur pluribus pensibus sine stipendio Sacrum à Sacerdote posse vna Missa satisfieri.

Ex quo inferitur, quod Religiosi, qui ex vi sua Regule, & Constitutionum tenentur certis diebus offerri sacrificium pro defunctis sui Ordinis, pro Capitulis, & Benefactoribus, possent licite offerre idem sacrificium pro aliis, à quibus stipem acceperim. Ex p. 10. tract. 15. & Miscell. 5. Ref. 43.

§. 1. **D**e hoc casu nouissimè interrogatus, & pro negatiua sententia adducebant me ipsius, & Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 2. sum. 2. §. asserens, omissionem vnus Missæ, pro qua receptum est stipendium, non esse peccatum mortale.

2. Sed ego affirmatiuè respondi, & addo Dicitur de Sacram. tom. 1. tr. 5. disp. 4. dub. 22. n. 421. vbi licet illud autem mihi omnino verum videtur, quando quis accipit stipendium satis magnam, ita ut tantumdem furto ablatum esset materia grauis furti, si non dicat factum, & retineat stipendium, peccare mortaliter; nam retineret sine titulo pecuniam conuersibilem, eamque deberet restituere: titulus enim retinendi est ob causam dicendi Sacrum, atque ipsa oblatio sacri est, sub cuius conditione datur.

3. Respondebit tamen aliquis: Ille factus est dominus stipendij, & solum illi remansit obligatio offerendi Sacrum. Ea autem obligatio præcisè, ut est obligatio sacri dicendi, non censetur materia grauis: ergo nec est peccatum mortale, nec tenetur ad restitutionem: pecunia enim possidetur sub obligatione suscepta: obligatio autem non est de re graui. Totum ergo peccatum consistit non in retinendo ipsa pecunia, cuius iam factus est dominus sub eo onere, & obligatione dicendi Missam: sed consistit in eo, quod non implet obligationem, quæ obligatio non est de re graui iuxta dictam opinionem.

4. Nihilominus ita fit dominus Sacerdos illius pecunie, ut semper remaneat obnoxia restitutioni sub conditione, si non impleatur; cumque conditio dicendi Missam non impleatur, retentio pecunie iam est retentio rei grauis in materia iustitiæ sine titulo; atque adeo peccatum mortale est illam retinere & deficiatque titulus retinendi, deficiente impletione illius muneris, & obligationis, sub qua conditione datur, & ob eam causam.

5. Respondebit quis secundo, talem Sacerdotem posse restituere pecuniam, si Missa dicatur etiam per alium,

alium, dato illi stipendio communi, quod exiguum est, & non materia grauis iustitia. Nemo autem grauius peccat, quam sit grauitas obligationis, qua tenetur: Ergo si solum tenetur ad id, quod in se leue est, non potest committere culpam grauem.

6. Respondeo posse contingere vt quis efficiendo rem, quae in se non est materia grauis, excuset culpam grauem, quam non excusaret, si rem illam alioqui leuem non faceret, v.g. si quis dat Petro aliquid pretio graui aestimabile sub conditione leui eundi ad talem, aut talem locum, aut faciendi aliquid quod leue est, & ille accipiat sub ea conditione, quamuis facere illud, leuis res sit: si tamen non faciat, & retineat quod datum illi fuit, erit retentor rei graui sub titulo, tenebiturque rem acceptam restituere sub mortali: grauitas enim non pensanda est ex parte conditionis non impletæ, sed ex parte rei acceptæ, & retentæ sine titulo: quia illi data non fuit, nisi dependenter à tali conditione quantumuis leui: quia deficiente, deficiet etiã titulus donationis, per quam transferbatur dominium. Sic ergo in nostro casu, quamuis dicere sacrum in se non sit materia grauis, nihilominus grauis materia pecuniæ data Sacerdoti sub ea conditione dicendi Sacrum, retinetur sine titulo, eo ipso quod Sacerdos non dicatur; ac proinde grauitas materiæ non pensanda est ex parte conditionis, quæ non impletur; sed ex parte pecuniæ quæ retinetur, & data non fuit, nisi sub conditione illa, quantumuis leui, aut dependenter ab illa conditione; ita vt, si non impletur conditio, resultet obligatio restituendi totam illam grauem pecuniam, quæ obligatio est iustitiæ, & sub mortali. Hucusque Dicastillus doctè, & solide vt semper solet.

7. Vnde ex his patet responsio ad instantiam adductam pro negatiua sententia; nam in illo casu supponitur stipendium Missæ non esse sufficiens ex iustitia ad mortale.

8. Nota verò: Sacerdotem, qui liberaliter promittit alicui vnum Sacrum animo se obligandi, si promissum non impleat, non peccare mortaliter tenet me citato Leandrus de Sacram. tom. 2. tr. 8. disp. 4. quæst. 16. qui etiam q. 14. docet me citato pluribus peccatis sine stipendio posse vna Missa satisfacere, quod tenet etiam Martinus de San Ioseph, in mon. Confess. tom. 1. lib. 1. ar. 17. de Eucharistia, n. 4. Escobar in Theolog. or. tract. 1. exam. 11. cap. 4. n. 96. infine. Lezana in Q. Regul. tom. 4. verb. Missa, n. 22. Dicastillus vbi sup. dub. 19. n. 364. quia cum Missæ Sacrificium sit infiniti valoris, æqualiterque proficit omnibus secundum cuiuslibet deuotionem, nec vnus ex participatione alterius in re minima lædatur; hinc est, quod qui dedit stipendium, vt pro illo offerretur, non debet esse rationabiliter inuitus, vt pro aliis idem Sacrificium ex charitate offeratur. Vnde ex his inferitur, quod Religiosi, qui ex vi suæ Regulæ, & Constitutionum, tenentur certis diebus offerre Sacrificium pro defunctis sui ordinis, pro Capitulis, & Benefactoribus, possunt licitè offerre idem Sacrificium pro aliis, à quibus stipem acceperunt; quia Sacerdoti solum prohibetur offerre idem Sacrificium pro multis, quibus ex iustitia, ratione stipendij accepti, tenetur, non verò prohibetur offerre pro vno ex iustitia, & simul offerre pro alio, ex sola liberalitate, vel charitate. Hoc enim ipsa Ecclesia aliquo modo præsupponit: siquidem idem Sacrificium, quod in memento pro viuus, obtuli pro Petro, qui ad celebrandum pro eo me conduxit; simul etiam pro defunctis, in memento pro mortuis, præcepit offerre: ergo.

His tamen non obstantibus, non nego contrariam sententiam esse probabilem: quam tuetur nouissimè Bossius de conscient. so. 1. p. 1. tit. 1. §. 401. cum seqq. cum Tamb. opusc. 3. de sacrif. Missæ, lib. 3. c. 1. §. 3. n. 9. & seqq.

Tom. I. I.

RESOL. XXXIV.

An sacerdos diebus festiuis possit accipere pro vna Missa duplicatum stipendium? Ex p. 2. tr. 14. Ref. 9.

§. 1. Affirmatiuè respondet Homobon. de Bonis in exam. Eccl. p. 1. tr. 4. c. 13. q. 120. & in hac opinione videtur inclinare Bonacina de Sacram. disp. 4. q. vlt. punct. 3. n. 121. Et ita determinauit Congregatio Penitentiariæ Mediolanens. in summario, decis. 7. quam inuenies apud Fraxinell. de oblig. Sacerd. post sct. 5. fol. mibi 101. Sed hæc opinio damnatur in decreto Cardinalium, in §. 3.

RESOL. XXXV.

An, cum Sacerdotes ordinantur, & cum Episcopo consecrant, possit vnusquisque applicare illud sacrificium cui voluerit? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 112.

§. 1. Causa est curiosa, & ad illum respondet Ludou. Maratus in D.T. hom. tom. 3. tract. de Sacram. Eucharist. disp. 38. sct. 8. n. 4. vbi sic ait: Dum plures Sacerdotes simul consecrant, & consecrando simul vnum, idemque sacrificium Missæ offerunt, ad eorum quemlibet perinde pertinere illius applicationem, atque si solus offerret, quia quilibet est illius totius vera causa per se independenter ab alio, vnde & potest independenter ab alterius voluntate illud integrè cui voluerit applicare, quod sic à singulis applicatum diuersis personis, proderit omnibus, quibus applicabitur, quia prodesse deest alicui; nulla autem ratio est, cur vni potius, quam alteri proficit. Sic ille.

Sup. hoc inf. in Resol. 46. prope finem, à vers. Nota hic, & in Resol. 147. §. Nota hic, & pro omni contento in hac Resol. melius in to. 4. tr. 8. Ref. 92.

RESOL. XXXVI.

An Sacrificium Missæ pro pluribus oblatum proficit singulis, ac si pro vno tantum offerretur? Et notatur primò, Sacerdotem vna Missa satisfacere pluribus peccatis vnã Missam, dummodo ab illis non sit acceptum stipendium. Secundo, eodem sacrificio satisfacere, & pro voto, & pro eo, qui elemosinam ad faciendum Sacrum dedit. Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 81.

§. 1. Negatiuè respondet Præpositus in 3. part. D.T. hom. quæst. 83. art. 1. dub. 7. Henriquez lib. 9. cap. 17. num. 5. Mercerus de sacram. q. 83. art. 1. dub. 7. Azorius p. 1. lib. 10. c. 21. quæst. 2. Sotus de Inst. lib. 9. quæst. 2. art. 2. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 79. sct. 12. Coninck de sacram. quæst. 83. art. 1. dub. 3. & alij penes ipsos.

2. Sed affirmatiuam sententiam docet ex Thomistis Caietanus in 3. part. q. 79. art. 5. & Petrus Soto de Euchar. lect. 7. ex Theologis Societ. Iesu, Valquez in 3. part. tom. 3. disp. 231. & Gaspar Hurtadus de sacr. disp. 3. de sacrificio Missæ, diff. 8. Idem etiam tenet Petrus Nauarra de restitut. lib. 2. cap. 2. n. 268. Corduba lib. 1. q. 3. & alij penes ipsos.

3. Notandum est tamen quod si quis in secunda sententia stare vellet, duo notabilia corollaria ex ea posset inferre. Primum, Sacerdotem vna missa satisfacere pluribus peccatis vnã Missam, dummodo ab illis non sit acceptum stipendium, & ita docet Hurtadus vbi sup. diff. 15. Secundum, eodem sacrificio satisfacere & proprio voto, & pro eo qui elemosinam ad faciendum sacrum dedit.

Pro hac questione lege doctrinam §. vlt. Ref. seq. & ex Resol. 33. §. Nota verò, post medium, à vers. Vnde ex his, &c.

Sup. hoc supra in R. l. 33. §. Nota verò, & in aliis eius, not. sctidæ.